

Resumé af oplæg:

Symbolsk og indeksikalsk kasus i nutidsdansk

Lars Heltoft
Københavns Universitet

I de seneste år er der skrevet meget om kasusvariation i nyere dansk, men det er vist ikke lykkedes nogen at tegne et sammenhængende billede af de strukturer der ligger bag variationen. Det vil jeg så prøve. Kasusstrukturer som kendt fra ældre nordisk og moderne tysk er bygget indeksikalsk op. Kasusformen er indeks for valensbæreren (verbalstamme, adjektivstamme eller adverbialstamme), det vil sige at man skal til valensbæreren for at finde ud af om en fx dativform er Recipient (argument 3) eller Eksperient (argument 2). I nutidigt dansk er kasus symbolsk, med fast indholdsform: anaforisk subjekt (nominativ) i modsætning til alle andre 1.grads funktioner (der er i oblik form).

Jeg vil argumentere for at de klassiske problemer med oblik form i subjekter alle sammen kan forstås som en ændring af indeksikaliteten til en relation internt i nominale led, altså til funktioner mellem 2.grads led. Eksempler er:

- (1) Ole og mig er blevet noget ældre
- (2) Hende den lille rødhårede pige venter på Søren Brun
- (3) Jeg tror ham derovre pusher

Oblik form er indeks for en ledstørrelse (kursiveret) der er nødvendig for at bestemme nominalets referent. Derimod er problemet hun er mindre end mig/jeg et rent problem på 1.grads niveau og dermed et symbolsk semiotisk valg.